

Lehet-e Szegeden színházat csinálni?

Beszélgetés Giricz Máttyás színházigazgatóval

Az Orvostudományi Egyetem Klubjának nemrég kedves vendége volt, **Giricz Máttyás** látogató el a medikus-fészekbe a SZOTE kultúrfelelőseinek meghívására. Itt került sor az alábbi beszélgetésre.

— **Igazgató Úr válságos időszakban került hozzánk, Szegedre. Nehéz, problémákkal terhes évek állnak a szegedi színház élet mögött. Mindezt Ön is bizonyosan jól tudta, mikor elváltatta új megbízatását. Milyen okok befolyásolták a döntésében?**

A mi pályánkön nem jó, ha valaki sokáig egy helyen dolgozik. Túlságosan megismeri a munkatársait, s egy idő múlva már nem tud újat mondani nekik. Ezenkívül izgatót a feladat is. Korszerű, modern színházat létrehozni az egyik legjelentősebb egyetemi centrumban. Az első napokban többen felvették nekem a kérdést: „Mondja, hisz maga abban, hogy lehet Szegeden színházat csinálni?” Ez a kérdés nagyon meglepett. Kérdéssel szeretnék válaszolni. Csinálhat-e az ember önszántából valamit úgy, hogy nem hisz benne?

Az eddigi pályafutását kevesen ismerik pontosan, annak ellenére, hogy az Ön által rendezett darabok sokszor országos vihart kavartak fel. Debreceni éveit alatt sok darabját játszotta el a TV is. A lengyel Madách-bemutató is az Ön nevéhez fűződik. Beszéljen nekünk pályakezdéséről, eddigi munkájáról!

— A színiélettel először 1950-ben kerültem közelebbi kapcsolatba, mint a Vidám Színház (nem Vidám Színpad!) színésze.

Pár hónapot töltöttem csak itt, mert felvettek a Színművészeti Főiskola rendezői tanszakára. Egy év után szovjet ösztöndíjjal Leningrádba, majd a moszkvai Színházi Intézetbe kerültem. 1956-ban rendeztem meg diploma-előadásomat. Ezután következett életem kilencéves győri időszaka. Szinte folytattam ta-

nulmányaimat ezalatt az idő alatt. Minden műfajban rendeztem darabokat, s ez úgy érzem, hasznomra vált. Győr után egy rövid egri intermezzó következett, majd két évig Kaposváron voltam rendező. 1967-ben kerültem Debrecenbe, mint főrendező. Két fő irányvonal szabta meg munkámat: a Nagyszínház hétköznapi munkájának irányítása és a stúdiószínpad megszervezése. A stúdiószínpad keretén belül szerettem volna megvalósítani az új színészi és rendező esz-

közök játékkulcs-rendszerét. Nagyon jó kapcsolat alakult ki a színház és a Kossuth Tudományegyetem hallgatói között. Amatőr együttesükkel (Főnix) több alkalommal is közös előadást szerveztünk. Rendszerek voltak az előadás utáni ankétok, amiket igen élénk, alkotó jellegű vita jellemezett.

— **Igazgató Úr október végén foglalta el új munkahelyét, amikor már adott volt mind a műsorterv mind a színészi gárda. Ilyen körülmények között mindezen bizonytalanságok átvénni és folytatni az egészen más elképzeléseken alapuló munkát.**

— Eredetileg márciusban szerettem volna Szegedre jönni, azonban a színház belső problémái a felettes szerveket arra késztették, hogy a határidőt négy hónappal előbbre hozzák. Valóban nehéz évad közben átvenni egy társulat vezetését. Orvosi nyelven szólva, ilyenkor már csak tüneti kezelés lehetséges, ami természetesen nem oldja meg az alapvető problémákat.

A színházi életben általában márciusban kezdik el az új évad programjának, feladatainak kidolgozását. Milyen változásokkal számolhatunk a következő évadban?

— Mivel a legtöbb gondot eddig is a prózai tagozat okozta, természetesen itt van szükség a legtöbb változásra. A darabok kiválasztásánál alapvető szempont lesz: csak azokat a darabokat bemutatni, amelyek önmagukban is irodalmi értékűek. A válogatásnál szeretném megtalálni a helyes arányt a klasszikus és a modern dráma között. A zenei tagozaton egy, esetleg két musical bemutatása jelenti a változást. Az operák rendezésénél a minőségi munka további emelése a cél. Sikerült tíz harminc évnél fiatalabb színészt szerződtetnem, s ezzel legálább részben megoldani az „öreg” színház problémáját. Remélem mindez a gyakorlatban is beválik, s a közönséggel együtt megteremtjük a jó színjátszáshoz elengedhetetlen forró atmoszférát.

Mindehhez szívből kívánunk Igazgató Úrnak sok értékes eredményt, odaadó munkatársakat és hálás közönséget.

DIZSERI TAMÁS

Az Univerzitás Passió-ja

A közelmúltban láthattuk az Univerzitás együttes meglepően újszerű, de nem minden esetben szerencsés vállalkozását. Krisztus keresztre feszítésének átdolgozott, mai színpadra átvitt változata került a néző elé, egy csíksomlyói misztériumjáték és egy XVII. századi erdélyi passiójáték feldolgozása alapján. A 48 nagypénteki misztériumszöveget tartalmazó csíksomlyói gyűjtemény adaptációja főként akkor bizonyult eredményesnek, mikor a tragikus és komikus elemek összjátéka érvényesült.

A beékelődő komikus jelenetek a Krisztus egyre jobban sötétülő életútjába bevillanó groteszk-nevetető epizódok — mosolyt csaltak az arcokra akkor, amikor a régi vallási felfogás szerint könnyezni kellett volna. Gondoljunk csak a csintalan ördögfiakra, a szánalmas istenembert gúnyoló néptömegre, vagy a katonákra. Pilátus habozása és határozatlansága gyengíti Krisztus földöntúli voltát bizonyító feltevést, s maga is nevetséges figurává válik.

Az együttes teljesítményének maximumai ott alakultak ki,

ahol a főt említett jelenetek kétértelműségén volt a hangsúly. Fényes bizonyítéka ennek még a három farizeus remek alakítása is. A bibliai történet főszereplőjét megtestesítő színész józan mértéktartással, szigorú következetességgel és a vártól egy kicsit színtelenebbül játszott. Inkább melankólikusan, semmint szenvedélyes párosszal mondta a megváltó ígéit. Mégis el kell ismernünk, hogy a meglevenedő figurák itt-ott színtelenebb játékát nagyszerűen ellensúlyozta a szövegátdolgozás, mely stílusában az illuzórikus, fantázia teremtette képek mellett a vaskos realitásnak is utat nyitott, felfedve a népi kifejezőmód tárházának gazdagságát. A dramatizáláshoz feltétlenül hozzátartoztak a szereplő táblák, az allegorikus tárgyak és figurák. A modern változat az eredeti misztérium prédikációs elmélkedéseit, a narrátorok kommentáló szerepének fontosságát érintetlenül hagyta, s ez a cselekményt olykor lelassította, darabossá tette.

CSONTOS MÁRTA

Ketten a folk-beatról

Márciusban folk-beat estet rendezett a KISZ TTK-s szervezésében mat—fiz. csúcshozjárta az Aud. Maxban. Az est két szereplőjével — akiket képünkön láthatunk — **Musztó Beával** és **Dobay Andrással** beszélgettünk műsorukról, a folk-beat műfajáról, a hazai irányzatokról.

— **Először talán mondjatek valamit a műfajról: milyen zenét játszatok?**

— Nehéz pontosan megfogalmazni a zenei irányzatot. Nálunk akinek gitár van a kezében, az már „beat”, függetlenül attól, hogy mit és hogyan játszik. Mi is voltunk már „folk-beat”, „pol-beat”, vagy „beat-duó”.

Talán a legjobb kifejezés az angolszász „folk”. Az elnevezés alapja a speciális amerikai népzenei stílus: a gitár „finger-picking”-kezelése, ahol nem akkordok, hanem dallamsorok követik egymást az egyes húrokon. Ez adja az ilyen dalok jellegzetes stílusát, pl. a bendzsón játszott amerikai dalok futamainak pompásan gyors és feszes ritmusát. A folk-énekesek a népzenei anyagra és hangszerekre építettek, a szöveg viszont sok esetben új, időszerű, nemegyszer háborúellenes, politikai célzatú.

— **Beszéljete néhány szót a „multatokról”, hogyan kezdtek?**

— Mindketten pécsiék vagyunk, Pesten járunk egyetemre. Bea zeneiskolában hegedült, András zongorázott. Gitározni autodidakta módon tanultunk, kottákat, lemezeket kutattunk fel. Jelenlegi hangszerösszeállításunk: gitár, bendzsó, hegedű, mandolin, furulya, szájharmonika.

Porecslmi — Dobal

Kitüntetések

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség megalakulásának 15. évfordulója alkalmából az ifjúsági mozgalomban végzett kiemelkedő munkája elismeréseként KISZ Erdeméremmel tüntették ki dr. Szalai István tanársegédet, a JATE KISZ Bizottságának tagját.

Aranykorszak KISZ jelvényét kapott a József Attila Tudományegyetemről dr. Újvári József, a Tanárképző Főiskoláról Kúrti György.

A KISZ Központi Bizottsága dícsérő oklevéllel jutalmazta a József Attila Tudományegyetemről Farkas Rózsát, Papp Györgyöt, Öze Sándort, a Bölcsészettudományi Kar 3/A alapszervezetét és a Természettudományi Kar II. éves matematikus alapszervezetét; az Orvostudományi Egyetemről Brüsszel Valériát, Horváth Bélát és Simonka János Aurélt; a Tanárképző Főiskoláról Deák Gábort, Hornyák Krisz-

tinát, Igriczi Zsigmondot, Varga Lászlót és a II. éves fizikus alapszervezetet.

A KISZ évforduló alkalmából dr. Varga Pálné az Egészségügy Kiváló Dolgozója kitüntetést kapta.

A KISZ Csongrád megyei Bizottságának munkatársai március 15-én a JATE társadalmi szerveinek székházában baráti összejövetelen találkoztak az ifjúsági törvény ismertetésében részt vett egyetemi hallgatókkal. Dr. Sebe János, a megyei KISZ Bizottság nevében köszönetet mondott az ifjúsági törvényt a megyében ismertető egyetemista KISZ tagoknak s könyvjutalom-ban részesítette Bodó Balázst, Czinkóczi Mártát, Dávid Irént, Erdélyi Ildikót, Faragó Évát, Kardos Sándort, Koch Agnést, Kocsis Dánielt, Mikola Juliannát, Szecska Andrást és Tóth Kása Gyulát.

A német irodalom története

A Magyar Könyvszet — a hazai könyvkiadást regisztráló jegyzék — köteleinek tanúsága szerint Magyarországon az 1945–1972. közötti időszakban összefoglaló, teljes német irodalomtörténeti mű nem jelent meg. Az elszántabb érdeklődő könyvszerzői búvárkodásainak eredményeképp azt is megállapíthatja, hogy korábban sem. Most, 1972. tavaszán itt van a kezünkben a kétkötetes munka: *A német irodalom története*. Ahogyan azt már szinte közhelyszerűen mondják az ismertetések az ilyen jellegű munkákról: hézagpótló mű.

Feltétlenül nagyhatású a mű német irodalom koncepciója. A szerző már előszavában utal arra, hogy a német irodalom definíciója nem annyira természetesen magától értetődő, mint pl. a finn és lengyel irodalom körének kijelölése, hiszen — mint írja — „a finn vagy lengyel nyelvű irodalom, ugyanakkor finn vagy lengyel nemzeti irodalom is, hiszen nincs olyan — legalábbis számottevő — részük, amely ugyanakkor ne elégténé

ki a nemzeti irodalom valamennyi kritériumát”. Nem ez a helyzet a német irodalom esetében. Következésképp megoldást kell találni — főként egy összefoglaló irodalomtörténet megírásakor — mit értünk német irodalommal? Halász Előd professzor — számos előadásában már elhangzott a „német-ség” számára is szimpatikus — választást most írásban is megkapjuk: a „német” irodalom megjelölés... a „német nyelvű” irodalomra vonatkozik, a „német” jelző tehát az irodalom nyelvére, nem pedig mivoltára utal. Ugyanakkor... a tárgyalás középpontjában mindenütt a német nemzeti irodalom áll...” E vezérelvet a mű végig érvényesíti, világos vezérfonalat adván ezzel a német irodalom és irodalomtörténet helyes szemléletéhez.

A tanulmányozó számára nagy nyereség lehet a mű szerzői tendenciája. Kétségtelen, hogy a hallgatók közül sokan fogják a tanulmányaikhoz segédkönyvvá használni, s a száraz tudományosságot sikeresen elkerülő —

de szigorú tudománnyal frott mű — nem magolandó tananyag, hanem további gondolatokat keltő alapanyag lesz számunkra. A szakember és az érdeklődő olvasó pedig élvezetes, szellemes, könnyed előadásmóddal megírt olvasmányt kap kézhez.

Az irodalomtörténet tárgyból következően, a mű időrendi felépítésű. Az első kötet a két óriással, Goethevel és Schillerrel — tehát a XVIII. századdal — zárul a 465. oldalon. A második kötet 560 oldalra a XIX. és a XX. század német irodalmának ismertetését vállalja. A szerző mentegőzik a XX. sz-i német irodalom ismertetésének aránylag kisebb terjedelme miatt. Talán nem is lett volna erre szüksége. Teljes irodalomtörténetet kaptunk sezt tekintve, az arány jónak mondható. A mű érdeméért kell, hogy elismerjük világírodalmi kitekintéseit, melyeknek következtében ismerete minden irodalomszakos hallgató számára egyértelműen hasznos.

(Halász Előd: A német irodalom története. 1–2. kötet. Bp. 1971. Gondolat kiadó)

MÁDER BÉLA